

## LECTIO XXXVI: ΜΙΑ ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΔΩΡΟΔΟΚΙΑΣ

### ΑΣΚΗΣΕΙΣ

#### ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

##### Άσκηση Ι.

Να αναγνωριστούν οι τελικές προτάσεις του κειμένου (σύνδεσμος, έγκλιση, ακολουθία).

##### Λύση

1. **quo facilius divitias contemnere posset:** δευτερεύουσα επιρρηματική τελική πρόταση που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης με ρήμα το *utebatur*. Εισάγεται με τον τελικό σύνδεσμο *quo*, διότι ακολουθεί επίρρημα συγκριτικού βαθμού (*facilius*) και εκφέρεται με υποτακτική, καθώς το περιεχόμενό της δηλώνει κάτι το επιθυμητό. Συγκεκριμένα εκφέρεται με υποτακτική παρατατικού (*posset*), διότι εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*utebatur* = παρατατικός) και αναφέρεται στο παρελθόν. Υπάρχει ιδιομορφία στην ακολουθία των χρόνων, γιατί ο σκοπός είναι ιδωμένος τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής του (συγχρονισμός της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση).
2. **ut eo uteretur:** δευτερεύουσα επιρρηματική τελική πρόταση που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού στο περιεχόμενο της χρονικής πρότασης που ακολουθεί με ρήμα το *attulissent*. Εισάγεται με τον τελικό σύνδεσμο *ut*, διότι είναι καταφατική και εκφέρεται με υποτακτική, καθώς το περιεχόμενό της δηλώνει κάτι το επιθυμητό. Συγκεκριμένα εκφέρεται με υποτακτική παρατατικού (*uteretur*), διότι εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*attulissent* = υπερσυντέλικος) και αναφέρεται στο παρελθόν. Υπάρχει ιδιομορφία στην ακολουθία των χρόνων, γιατί ο σκοπός είναι ιδωμένος τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής του (συγχρονισμός της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση).
3. **ne dicam:** δευτερεύουσα επιρρηματική τελική πρόταση (παρενθετική) που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης με ρήμα το *narrate*. Εισάγεται με τον τελικό σύνδεσμο *ne*, διότι είναι αρνητική και εκφέρεται με υποτακτική, καθώς το περιεχόμενό της δηλώνει κάτι το επιθυμητό. Συγκεκριμένα εκφέρεται με υποτακτική ενεστώτα (*dicam*), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (*narrate*) και αναφέρεται στο παρόν. Υπάρχει ιδιομορφία στην ακολουθία των χρόνων, γιατί ο σκοπός είναι ιδωμένος τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής του (συγχρονισμός της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση).

## Άσκηση II.

Να αντικατασταθεί το σουπίνο ή το εμπρόθετο γερούνδιο από τελική πρόταση· π. χ  
spectatum veniunt = veniunt, ut spectent.

Να εφαρμοστεί η ακολουθία των χρόνων:

Praedones salutatum venerunt. =

Legatos miserunt ad orandum. =

Pueri venerunt spectatum. =

Legatos mittunt oratum. =

Praedones salutatum veniunt. =

## Λύση

Praedones salutatum venerunt. = Praedones venerunt, **ut salutarent.**

Legatos miserunt ad orandum. = Legatos miserunt, **ut orarent.**

Pueri venerunt spectatum. = Pueri venerunt, **ut spectarent.**

Legatos mittunt oratum. = Legatos mittunt, **ut orent.**

Praedones salutatum veniunt. = Praedones veniunt, **ut salutent.**

### Άσκηση III.

α. Να γίνει χρονική αντικατάσταση του *utebatur*.

β. Να κλιθεί το *acies*.

#### Λύση

α.

Ενεστώτας: **utitur**

Παρατατικός: **utebatur**

Μέλλοντας: **utetur**

Παρακείμενος: **usus est**

Υπερσυντέλικος: **usus erat**

Συντελεσμένος Μέλλοντας: **usus erit**

β.

| Ενικός αριθμός |              | Πληθυντικός αριθμός |
|----------------|--------------|---------------------|
| Ον.            | <b>acies</b> | <b>acies</b>        |
| Γεν.           | <b>aciei</b> | -                   |
| Δοτ.           | <b>aciei</b> | -                   |
| Αιτ.           | <b>aciem</b> | <b>acies</b>        |
| Κλητ.          | <b>acies</b> | <b>acies</b>        |
| Αφ.            | <b>acie</b>  | -                   |

#### Άσκηση IV.

Να μεταφραστούν στα λατινικά οι προτάσεις:

Είναι φτωχός (pauper), για να μπορεί να περιφρονεί τα πλούτη.

Ήταν φτωχός, για να μπορεί να περιφρονεί τα πλούτη.

#### Λύση

**Pauper est, ut divitias contemnere possit.**

**Pauper erat, ut divitias contemnere posset.**

## ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

### Άσκηση Ι.

Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους ακόλουθους ρηματικούς τύπους:

- i. **utebatur:** Β' ενικό υποτακτικής ενεστώτα
- ii. **posset:** γ' πληθ. οριστικής παρακειμένου
- iii. **contemnere:** οι 4 πτώσεις του γερουνδίου
- iv. **venerunt:** Β' πληθυντικό προστακτικής ενεργητικού ενεστώτα
- v. **mirati sunt:** η μετοχή του μέλλοντα και στα 3 γένη
- vi. **attulissent:** Β' ενικό προστακτικής ενεργητικού ενεστώτα
- vii. **solvit:** γ' ενικό υποτακτικής παθητικού παρατατικού
- viii. **dixit:** Β' ενικό προστακτικής ενεργητικού ενεστώτα
- ix. **narrate:** γ' πληθυντικό υποτακτικής ενεργητικού υπερσυντελικού
- x. **corrumpi:** αφαιρετική του σουπίνου

### Λύση

- i. **utebatur:** **utaris/-re**
- ii. **posset:** **potuerunt ή potuere**
- iii. **contemnere:** **contemnendi, contemnendo, contemnendum, contemnendo**
- iv. **venerunt:** **venite**
- v. **mirati sunt:** **miraturus, -a, -um**
- vi. **attulissent:** **affer**
- vii. **solvit:** **solveretur**
- viii. **dixit:** **dic**
- ix. **narrate:** **narravissent**
- x. **corrumpi:** **corruptu**

## Άσκηση II.

Να γραφεί ό, τι ζητείται για τους ακόλουθους ονοματικούς τύπους:

- i. **maxima:** αιτιατική πληθυντικού του ουδέτερου γένους στον συγκριτικό βαθμό
- ii. **divitias:** γενική πληθυντικού
- iii. **eum:** αιτιατική πληθυντικού στο ουδέτερο γένος
- iv. **catillo:** αιτιατική πληθυντικού
- v. **pondus:** αιτιατική ενικού
- vi. **risu:** αιτιατική ενικού
- vii. **ineptae:** αφαιρετική ενικού αρσενικού γένους στον συγκριτικό βαθμό
- viii. **ipsum:** δοτική ενικού στο γένος που βρίσκεται
- ix. **acies:** δοτική ενικού
- x. **pecunia:** γενική ενικού

## Λύση

- i. maxima: **maiora**
- ii. divitias: **divitiarum**
- iii. eum: **ea**
- iv. catillo: **catilla**
- v. pondus: **pondus**
- vi. risu: **risum**
- vii. ineptae: **ineptiore**
- viii. ipsum: **ipsi**
- ix. acies: **aciei**
- x. pecunia: **pecuniae**

### Άσκηση III.

α. Να σχηματίσετε τους άλλους βαθμούς των επιθέτων του κειμένου στην ίδια πτώση, γένος και αριθμό που βρίσκονται οι τύποι

β. Να σχηματίσετε τους άλλους βαθμούς των επιρρημάτων του κειμένου και να γράψετε τους 3 βαθμούς των επιθέτων τους.

### Λύση

α. maximā:magnā, maiore

magnum: maius, maximum

ineptae: ineptioris, ineptissimae

locupletem: locupletiolem, locupletissimum

ligneo,supervacaneae: δεν σχηματίζουν παραθετικά

β. facilius: facile, facillime

publice, protinus: δεν σχηματίζουν παραθετικά

facilis,-is,-e    faciliior,-ior,-ius    facillimus,-a,-um

#### Άσκηση IV.

Να σημειώσετε Χ στο σωστό ή το λάθος επιβεβαιώνοντας ή απορρίπτοντας το περιεχόμενο των παρακάτω προτάσεων:

|                                                               | Σωστό                    | Λάθος                    |
|---------------------------------------------------------------|--------------------------|--------------------------|
| 1. frugalitate: αφαιρετική απομάκρυνσης/χωρισμού στο utebatur | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 2. facilius: επιρρηματικός χρόνου στο posset                  | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 3. Samnitium (legati): γενική αντικειμενική στο legati        | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 4. eis: έμμεσο αντικείμενο σε δοτική στο praebuit             | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 5. auri:γενική της ύλης στο pondus                            | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 6. missum:χρονική μετοχή συνημμένη στο pondus                 | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 7. risu:αφαιρετική του οργάνου στο solvit                     | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 8. legationis: γενική αντικειμενική στο ministri              | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 9. locupletibus:αντικείμενο στο imperare σε αφαιρετική        | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 10. me: αντικείμενο στο vinci                                 | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |

#### Λύση

1. Λ
2. Λ
3. Λ
4. Σ
5. Λ
6. Λ
7. Λ
8. Σ
9. Λ
10. Λ

### Άσκηση V.

Να διαγράψετε στις παρακάτω προτάσεις το σκέλος που περιέχει λάθος.

1. *facilius* : επίθετο στον συγκριτικό ή επίρρημα συγκριτικού βαθμού
2. *quodam*: αφαιρετική αρσενικού ή αφαιρετική ουδετέρου γένους
3. *focus*: αιτιατική ενικού του τεταρτόκλιτου ή δευτερόκλιτου ουσιαστικού
4. *eis*: δοτική ή αφαιρετική πληθυντικού
5. *eo*: αφαιρετική αρσενικού ή ουδετέρου γένους
6. *vultum*: αιτιατική ενικού του δευτερόκλιτου ή τεταρτόκλιτου ουσιαστικού
7. *solvit*: γ' ενικό ενεστώτα ή παρακειμένου
8. *dicam* : α' ενικό οριστικής μέλλοντα ή υποτακτικής ενεστώτα
9. *me*: αιτιατική ή αφαιρετική ενικού

### Λύση

1. ~~επίθετο στον συγκριτικό~~
2. ~~αφααιρετική ουδετέρου γένους~~
3. ~~του τεταρτόκλιτου ουσιαστικού~~
4. ~~αφααιρετική~~
5. ~~αρσενικού γένους~~
6. ~~δευτερόκλιτου ουσιαστικού~~
7. ~~ενεστώτα~~
8. ~~οριστικής μέλλοντα~~
9. ~~αφααιρετική~~

### Άσκηση VI.

paupertatem eius: να αντικαταστήσετε την επαναληπτική αντωνυμία από τον σωστό τύπο της κτητικής suus-a-um. Ποια η σημασιολογική και ποια η συντακτική διαφορά;

### Λύση

paupertatem suam: το suam λειτουργεί ως επιθετικός προσδιορισμός στο paupertatem ενώ το eius λειτουργεί ως γενική κτητική.

paupertatem eius : Οι Σαμνίτες θαύμασαν τη φτώχεια του, του Δεντάτου που αναφέρθηκε παραπάνω (κτήση χωρίς αυτοπάθεια).

paupertatem suam: Οι Σαμνίτες θαύμασαν τη δική τους φτώχεια (άμεση αυτοπάθεια).

### Άσκηση VII.

- a) narrate: να εκφράσετε την απαγόρευση με όλους τους δυνατούς τρόπους
- b) mementote: να εκφράσετε απαγόρευση χρησιμοποιώντας το ne

### Λύση

- a) nolite narrare // ne narraveritis
- b) ne memineritis

### Άσκηση VIII.

Να τρέψετε την ενεργητική σύνταξη των παρακάτω προτάσεων σε παθητική:

Samnitium divitias contempsit (Dentatus)

cum ad eum magnum pondus auri publice missum attulissent (Samnites)

vultum risu solvit (Dentatus)

### Λύση

Divitiae Samnitium contemptae sunt a Dentato

cum ad eum magnum pondus auri publice missum allatum esset a Samnitibus

vultus risu solutus est a Dentato

### Άσκηση IX.

Στην πρόταση που ακολουθεί να αντικαταστήσετε το υποκείμενο με το illa. Ποια αλλαγή θα προκύψει στην πρόταση;

Ille se in scamno assidentem apud focum et ex ligneo catillo cenantem eis spectandum praebuilt

### Λύση

**Illa** se in scamno assidentem apud focum et ex ligneo catillo cenantem eis **spectandam** praebuilt

### Άσκηση Χ.

die quodam: Πώς θα εκφράσετε τον προσδιορισμό του χρόνου, όταν θέλετε να πείτε:

α) στον πόλεμο

β) τη νύχτα;

### Λύση

α) in bello

β) nocte/noctu

## **ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΡΟΧΩΡΗΜΕΝΟΥΣ**

### **Άσκηση Ι.**

**ut eo uteretur:** να δηλωθεί ο σκοπός με όλους τους δυνατούς τρόπους.

### Λύση

- i.    **qui eo uteretur**
- ii.   **eo usum**
- iii.   **eo utendi causa/gratia**
- iv.   **ad eo utendum**

## Άσκηση II.

**cum ... attulissent:** να γίνει σύμπτυξη της παραπάνω δευτερεύουσας χρονικής επιρρηματικής πρότασης που εισάγεται με τον ιστορικό -διηγηματικό σύνδεσμο cum σε αφαιρετική απόλυτη μετοχή.

## Λύση

**Magno pondere auri allato ad eum a Samnitibus publice misso.**

### Άσκηση III.

die quodam: Πώς θα εκφράσετε τον προσδιορισμό του χρόνου, όταν θέλετε να πείτε: Να τρέψετε τις υπογραμμισμένες προτάσεις που ακολουθούν σε μετοχές που να εκφράζουν το προτερόχρονο:

(Dentatus) Samnitium divitias contempsit et Samnites paupertatem eius mirati sunt

(Dentatus) vultum risu solvit et protinus dixit

### Λύση

A Dentato **suis** divitiis contemptis Samnites paupertatem eius mirati sunt

(Από τη στιγμή που προκύπτει μία κύρια πρόταση, η επανάληψη του εθνικού Samnites-Samnitium είναι αδόκιμη. Γι' αυτό αντικαθιστούμε τη γενική κτητική Samnitium με την αντωνυμία suis που εκφράζει κτήση και έμμεση αυτοπάθεια)

ή

Suis divitiis contemptis Samnites paupertatem Dentati mirati sunt (αντικατάσταση της επαναληπτικής αντωνυμίας με το ουσιαστικό στο οποίο αναφερόταν, άρα δεν δηλώνεται το ποιητικό αίτιο αφού αποτελεί όρο της πρότασης)

Dentatus vultu risu soluto protinus dixit

#### Άσκηση IV.

Στην περίοδο που ακολουθεί να αντικαταστήσετε τη δευτερεύουσα τελική πρόταση με αναφορικοτελική πρόταση

Manius Curius Dentatus maxima frugalitate utebatur, quo facilius divitias contemnere posset.

#### Λύση

... **qui** facilius divitias contemnere posset.

### Άσκηση V.

Samnitium divitias contempsit et Samnites paupertatem eius mirati sunt: αφού τρέψετε την πρώτη πρόταση σε υποθετική, να επιφέρετε τις απαραίτητες αλλαγές ώστε να εκφράζεται το απραγματοποίητο στο παρελθόν και το δυνατό στο παρόν-μέλλον

### Λύση

(απραγματοποίητο στο παρελθόν): Si Samnitium divitias contempsisset, Samnites paupertatem eius mirati essent

(δυνατό): Si Samnitium divitias contemnat, Samnites paupertatem eius mirentur

### Άσκηση VI.

Να κάνετε χρονική αντικατάσταση του τύπου malle στο β' ενικό πρόσωπο οριστικής, υποτακτικής και να γράψετε όλους τους ονοματικούς τύπους που διαθέτει το ρήμα

### Λύση

(οριστική) mavis, malebas, males, maluisti, malueras, malueris

(υποτακτική) malis, malles, --, malueris, maluisses

(απαρέμφατο) malle, --, maluisse

## Άσκηση VII.

contemnere, posset, corrumpi: Να κάνετε χρονική αντικατάσταση των τύπων στο γ' ενικό πρόσωπο οριστικής, υποτακτικής και προστακτικής και να γράψετε όλους τους ονοματικούς τύπους που διαθέτει το κάθε ρήμα στη φωνή που βρίσκεται

### Λύση

| Οριστική     |          |                     |
|--------------|----------|---------------------|
| contemnit    | potest   | corrumpitur         |
| contemnebat  | poterat  | corrumpebatur       |
| contemnet    | poterit  | corrumpetur         |
| contempsit   | potuit   | corruptus-a-um est  |
| contempserat | potuerat | corruptus-a-um erat |
| contempserit | potuerit | corruptus-a-um erit |

| Υποτακτική            |           |                      |
|-----------------------|-----------|----------------------|
| contemnat             | possit    | corrumpatur          |
| contemneret           | posset    | corrumperetur        |
| contempturus-a-um sit | -----     | -----                |
| contempserit          | potuerit  | corruptus-a-um sit   |
| contempsisset         | potuisset | corruptus-a-um esset |

Προστακτική μέλλοντα: contemnito, -----, corrumpitor

| Απαρέμφατο |                         |          |                      |
|------------|-------------------------|----------|----------------------|
| Ενεστ.     | contemnere              | posse    | corrumpi             |
| Μέλλ.      | contempturum-am-um esse | -----    | corruptum iri        |
| Πρκμ.      | contempsisse            | potuisse | corruptum-am-um esse |
| Σ. Μέλλ.   | -----                   | -----    | corruptum-am-um fore |

| Μετοχή |                   |          |                |
|--------|-------------------|----------|----------------|
| Ενεστ. | contemnens        | (potens) | -----          |
| Μέλλ.  | contempturus-a-um | -----    | -----          |
| Πρκμ.  | -----             | -----    | corruptus-a-um |

| Σουπίνο    |       |       |
|------------|-------|-------|
| contemptum | ----- | ----- |
| contemptu  | ----- | ----- |

| Γερούνδιο    |       |       |
|--------------|-------|-------|
| contemnendi  | ----- | ----- |
| contemnendo  | ----- | ----- |
| contemnendum | ----- | ----- |
| contemnendo  | ----- | ----- |

| Γερουνδιακό |       |                   |
|-------------|-------|-------------------|
| -----       | ----- | corrumpendus-a-um |

### Άσκηση VIII.

Ille se in scamno assidentem apud focum et ex ligneo catillo cenantem eis **spectandum** praebuit: να εκφράσετε τον σκοπό με δευτερεύουσα πρόταση.

#### Λύση

Ille se eis praebuit **ut spectaretur** in scamno **assidens** apud focum et ex ligneo catillo **cenans** (τελική πρόταση)

Ille se eis praebuit **qui spectaretur** in scamno **assidens** apud focum et ex ligneo catillo **cenans** (αναφορικο-τελική πρόταση)

*Ημερομηνία τροποποίησης: 06/07/2018*